

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

3. De eo genere Peccati, quod Omissionis, vel Commissionis nominatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

est Deus: cuiusmodi sunt, quæ contra fidem, spem & charitatem admittuntur. Ea peccata contra proximum sunt, quibus lædatur & violatur iustitia alteri debita. Tunc verò quis in seipsum delinquit, cum aliquid agit contra debitum temperantiae, aut fortitudinis officium, vel contra rectam naturæ propensionem, qua nos ipsos, & nostra tueri & curare debemus. Ex quo fit, ut quæ diximus tria peccatorum genera sint specie distincta, quia certo & peculiari modo à recta ratione discordent. Dices, Omne peccatum quo quis in seipsum, vel in proximum delinquit, contra Deum esse. Respondeo, esse quidem contra Deum, non tamen specialiter & directè, sed generaliter, qua ratione omne peccatum dicitur admitti contra Deum. Animaduertere oportet, omne peccatum contra nos ipsos, vel contra proximum admissum, etiam esse posse speciale peccatum contra Deum, nimirum si id fiat eo speciali affectu, & animo ut contra Deum peccetur, & offenda- tur Deus: tunc enim qui peccat, agit specialiter contra charitatem in Deum. Parietiam modo, quamuis in omni peccato contra proximum admissio sit ratio generalis, quæ proximus offenditur, erit tamen speciale peccatum contra proximum, si ea voluntate & animo fiat, ut proximus offensus in re aliqua lædatur, aut malè afficiatur. tunc enim specialiter peccatur contra charitatem & benevolentiam proximo debitam, cum quipiam agitur, ut malè se proximus habeat: cum quis delinquit, ut alteri noceat.

Cap. III.

De eo genere peccati quod omissionis vel commissionis nominatur.

PRIMO quaeritur, An peccatum omissionis specie differat ab eo, quod dicitur commissionis? Respondet S. Thomas, hæc duo peccata minime inter se inuicem specie distare: Probat, quia contra eandem virtutem peccat, qui indictum ab Ecclesia ieiunium prætermittit, & is qui comedit, cum aliqui ieiunium suscipere, & seruare lege cogatur. Vnum etiam & idem peccatum est eius, qui non restituit alienum, & eius qui alienum furripit. Quare concludit, prædicta peccata specie cõuenire, quando in eadem materia subiecta versantur; differre verò, quando in diuersa rei obiecta materia consistunt. Peccata enim omissionis fiunt contra ea præcepta, quibus aliquid facere iubemur; Commissionis verò, contra iura & leges, quibus aliquid facere prohibemur. At enim exempla duo à S. Thoma proposita, id quod vult non videtur concludere: quia ieiunij præceptum, quamuis voce videatur in affirmatione consistere, sensu tamè negationem continet: nam ieiunium seruare, nihil aliud est, nisi, Non comedere; & proinde in comedendo est violatio præcepti, quod in affirmatione consistit, quodque est peccatum commissionis. Pari ratione præceptum restituendi voce quidem affirmationem habet, sed sententia tamen, etiam negatione constat, nempe, Alienum non retinere; & proinde qui non restituit, commissionis peccatum admittit, quia retinet alienum, quod est contemnere,

& violare præceptum per negationem datum, ne alienum retineas. Quare peccata omissionis, vel commissionis si propriè & verè talia sint, possunt etiam specie distingui in eadem materia subiecta. Ut si quis in die festo omitat rem diuinam audire, vel rem diuinam faciat, aut res sacras tractet indignè: aliud enim est Missæ sacrificio non interesse, siue non audire rem diuinam, aliud mali quidpiam committere contra religionem Missæ sacrificio debitam. Sic etiam aliud est, simpliciter indigenti non subuenire, quod cum ipsa misericordia pugnat, aliud verò ipsum occidere quod iustitiæ aduersatur, & eius leges labefactat, ac rumpit. Aliud item de te bene merito gratias non agere, aliud illi ob stare & officere: verum quod docet S. Thomas, hæc duo genera peccatorum, quæ in omitendo vel committendo consistunt, specie non differre, negari non potest, quia aliquando non differunt, & id exempla à S. Thoma proposita cõcludunt: nam ieiunij seruandi præceptum, & restituendi alienum in affirmatione quadam ex parte consistit. iubemur enim alienum suo Domino reddere, & ieiunia ab ecclesia indicta seruare.

Secundò quaeritur, An commissionis & omissionis peccatum sit peccatum speciale? S. Thomas vno quidem loco docet esse generale in ijs omnibus, quæ contra præcepta admittuntur vel omituntur; alio verò loco tradit esse speciale: tamè in eo sibi ipsi S. Thomas nõ aduersatur: quoniam si quis aliquid lege vetitum, agat speciali voluntate & studio contra legem agendi, speciale peccatum commissionis admittit, quando verò specialis huiusmodi voluntas deest, generale est peccatum commissionis. Quando quis item præceptum omittit ea voluntate, affectu, & animo, ut quod sibi imperatum est, prætermittat, speciale peccatum omissionis incurrit, alioqui generale est peccatum omissionis.

Tertiò quaeritur, An peccatum omissionis possit esse abique villo actu? Dux sunt opinionis: Prima negat esse posse. Quam tribuunt S. Thomas. 2. 2. q. 71. art. 5. Alex. 2. 2. q. 113. m. 10. ad 2. Bonau. d. 35. ad dist. 1. circa textum. Henr. quodl. 12. q. 2. 4. Gabr. 2. d. 4. 1. q. 1. art. 3. dub. 3. Secunda affirmat esse posse, est hæc opinio Richar. d. 2. d. 35. art. 1. q. 1. & quodl. 1. q. 22. Dur. 2. d. 36. q. 2. Ocha. 3. q. 10. ad dub. 1. Marfil. 2. q. 21. art. 2. concilij. 4. Almai. 11. art. 3. Mora. cop. 25. Adrian. 4. q. 3. de Euchar. que incipit: vltimus videndum est. Maio. 4. d. 4. 2. q. 1. Probat primo quia voluntas potest ab omni suo actu desistere. Deinde, quia omne peccatum omissionis simul esset commissionis crimen: Ad hæc, quia aliquando contingit, ut a actu omissionis peccato coniunctus sit per se bonus. Accedit his, quod omisso ex actu sibi coniuncto vel liberè, vel necessariò proficiscitur. Si necessariò, ergo in omissione peccatum non erit, sed in actu, ex quo surgit, ac manat omisso: Si liberè, ergo in omni omissione erit duplex peccatum, videlicet vnum in opere, quod fit, alteri in ipsa omissione.

Enimverò prima sententia verior videtur multis, quam sic consistant, quoniam si omisso est exterior, qualis est omisso sacri audiendi in die festo, esse non potest nisi ex eo, quod sit actio exterior, qua impeditur auditio rei sacre & diuinæ. Si verò omisso est in intellectu, similiter

non est,

S. Th. 1. 2.
q. 72. ar. 2.

S. Th. 2.
q. 79. ar. 2.

non est, nisi quia mens in alia re intelligenda occupatur. Pari ratione in volutate ideo quis omittit aliquid velle, quia vult aliud, quo impeditur. **Mihi tamen verisimilius est, in actu interno saltem voluntatis posse cōtingere peccatum omissionis sine vilo prorsus actu;** vt si Titius tempore, quo vi legis, aut præcepti Deum amare deberet, aut certum quid velle iuberetur, suspensam voluntatē teneret, peccaret sine vilo actu. Et S. Thomam solum duo docere puto, vnum, peccatum omissionis sua ratione, & natura, sine actu concipi, & intelligi: nam ideo omittendo peccas, quia non facis, quod debes, non facis, quod facere lege, & præcepto cogis: alterum, peccatum omissionis, re ipsa nō fieri, nisi vel aliquid agamus, vel saltem in aliquo immoti perseueremus, quo impedimur, ne debitum præstemus officium. **Quare Respondeo, posse cogitatione totā peccati omissionis rationem concipi absque vilo actu, in quo omnes consentiunt, re tamen ipsa, absque vilo prorsus actu rarissimè peccatum omissionis esse posse, saltem illud peccatum, quod in alicuius actus exterioris debiti omissione consistit.** Præuitas enim omissionis tota in eo concipitur, quod cogitatione intelligimus aliquid non fieri a nobis, quod tamen fieri deberet. Immo actus, qui est causa, & origo omissionis, ideo est malus, quia ipsa ommissio est mala: at verò in re, ommissio sine vilo actu rarò esse potest, quoniam nunquam aliquid omittimus, nisi quia aliud agimus, vel facimus, ex quo debitum officium prætermittimus. Veluti cum omittit quis in die festo, Missæ sacrificio interesse, quia diu certo in loco, qui longe à templo aberat, sciens & vltro demoratur, aut quia diutius in lecto iacet, aut pila vel alea ludit. Vnde si tempore, quo quis incedere aut iter facere deberet, quiesceret, vel federet, aut quando loquendi lege ac præcepto teneretur, sileret, quies aut silentium in præsentia appellatione actus accipitur. Si peccatum, inquit, omissionis semper est cum actu permittum: nō ergo iure potest peccatum omissionis vocari. **Respondeo, peccatum omissionis ideo esse & vocari, non quia omni actu vt causa careat, sed quia ob illum actum adiunctum, quidam alius actus ex lege debitus prætermittitur.** Item, actus cum omissione coniunctus, qui que est causa ipsius, siue sit per se malus, siue bonus, siue medius, & indifferens, omissionis deformitate corrumpitur, est exemplum: Titius vult in die festo sacrum omittere, aut tempore, quo sacrum audire deberet, spōte sua ludit, dormit, venatur, piscatur: ludendi, dormiendi, venandi, vel piscandi voluntas, est peccatum: quia licet sit actus, ob eam tamen voluntatem tanquam ob causam, sacrum relinquitur. Præterea, siinge Titium quo tempore sacrum deberet audire, literarum studijs operam dare, quo studio impeditur, quò minus sacrum audiret: tunc actus eiusmodi alioqui per se bonus, vel indifferens, ex malæ omissionis inficitur præuitate. Deinde, obijcies, Aliquando præceptum omittitur absque vilo actu, vt si Titius eo tempore, quo erat sacrum auditurus, in lecto decumberet nihil aliud agendo, in lecto enim iacere, nō est actus. Respondeo, nomine actus accipi id omne, quod lege vel præcepto imperari, aut vetari potest, cuiusmodi sunt

stare, federe, iacere, quiescere, armatum, vestitum esse. Postremò obijcies, saltem omissionem internam esse posse absque vilo actu, velut si Titius, quo tempore Deum amare deberet, suspensam voluntatem teneret, ita vt non amaret, tunc esset absque vilo actu ommissio. Respondeo, hoc esse potissimum secundæ sententiæ argumentum, & præsertim de omissione interna voluntatis; at verò, vt ante iam monui, appellatione actus accipimus, id omne, quod lege vel præcepto imperari, vel interdici potest, & tale est animum suspensum tenere tempore, quo quis diligere aliquem deberet. Sicut si quis tempore, quo iter sibi faciendum esset, loco quiesceret, aut quando locuturus ratione sui muneris esset, taceret: aut aliter respondeo ad eum modum, quem supra indicaui, posse nonnunquam omissionem esse sine vilo actu, qui proprie sit actus.

Quartò quæritur, Quando nā omissionis peccatum fieri dicatur? an scilicet fiat eo tempore, quo quis se periculo exponit, aut causam præbet, qua debitum officium omittit, an verò eo tempore, quo ad aliquid faciendum præcepto compellitur: explico rem. Titius omittit sacrum in die festo, quia sponte & sciens se somno dedit, nulla sacri audiendi habita ratione: **Quæritur an in peccatum omissionis inciderit tunc, cum somnū coepit, an vero cum eo dormiente res diuina facta est, quam audire lege cogebatur.** Duas opiniones inuenio, vna docet, nunquā omissionis peccatum esse, nisi eo tempore, quo præceptum in affirmatione consistens prætermittitur: ita opinari videntur. S. Tho. 2. 2. q. 79. ar. 3. ad 2. Alti. li. 2. sum. tract. 29. c. 2. q. 3. Marli. 2. q. 21. ar. 2. in 1. opinione. 2. Altera ait tunc fieri, quando causa datur omissionis. Hanc sententiam sequuntur Alexand. par. 2. quest. 113. m. 7. Richard. 4. d. 9. artic. 2. quest. 3. Adria. 4. questio. 3. de Euchar. que incipit, Vltimus videndum est ad 7. arg. Gabr. 2. dist. 22. quest. 2. artic. 2. post 3. conclus. Quidam verò hasce duas sententias conciliare nituntur hac distinctione: peccatum omissionis, inquit, potest dupliciter contrahi, vel affectu & voluntate, vel re ipsa: Affectu quidem committitur, cū causa datur omittendi præceptum: Re verò contrahitur, cum eo tempore, quo præceptum seruari deberet, omittitur. Ac primam opinionem locum habere volūt in peccato omissionis, quod affectu solo, & voluntate committitur, secundam verò in omissione, quæ re ipsa & facto contingit. **Cæterum mihi magis probatur aliorum opinio has duas sententias aliter conciliantium. Est enim animaduertendum, omissionem posse dupliciter accidere, vno modo, cū præceptum prætermittimus, quando alioqui id seruare commode possemus: ita vt in nostra potestate sit vtrumque, tum omittere, tum seruare præceptum, & tunc ommissio, peccato & culpæ tribuitur eo tempore, quo re, & facto nostro voluntario contingit, quia eam impedire, & deuitare possumus, & debemus. Altero modo, ommissio interdum accidit, ita vt solum sit in nostra potestate causa: non item ommissio: velut si quis sciens sua sponte, & voluntate se somno dedit, cum periculum est, ne re diuinā audiat, ac deinde eo dormiente, res Diuina sit: tunc eiusmodi ommissio sine culpa est, quādo causa fuit data non audiendi sacrum: nam eo tē-**

pore,

pore, quo præceptum erat opere implendum, in dormientis potestate non erat id seruare; & propterea omisso tunc temporis, culpæ dari non potest, & solum est effectus naturaliter ex causa data profectus. Effectus autem naturaliter ex causa quamuis alioqui voluntaria natus & existens, in culpa non est, nisi ob causam vltro datam. Alioqui enim qui alicui venenū porrexisset, cōtinuū peccasset toto eo tempore, quo propinatum venenum suum effectum præstitisset. Qui item ex immodico cibo, vel potu in morbum incideret, toto eo tempore delinquere diceretur, quo cibus vel potus concoqueretur in corpore: quæ certè incommoda, & absurda vidètur. At, inquit, aliquando vsu venit, vt qui manè somnum cæperit cum periculo, quominus suum debitum officium præstet, excitatus à somno id non omitat: ergo nondum est re, & factò peccatum omissionis admisum. *Respondeo*, parum aut nihil referre, si post causam datā postea omisso casu aliquo impediatur: præcessit enim omissionis culpa in causa, siue deinde omisso subsecuta sit, siue impedita: prima opinio intelligitur primo modo, secūda verò secundo.

Quintò queritur, An actus coniunctus omissioni sit peccatum? *Durand.* 2. d. 36. q. 2. nu. 6. ait aliquando esse bonum; cuiusmodi est egrotum inuifere eo tempore, quo sacrum in die festo esset audiendum; *Marsil. Richard.* *Almai.* *Gabr. Henric.* *locis ante citatis*, censent esse peccatum commissionis; & proinde in omni omissione, in qua est actus, qui est eius causa, esse duplex peccatum, vnum commissionis, omissionis alterum, *S. Thom.* *de malo.* q. 2. art. 1. ad. 7. in vniuersum asserit, actum, qui est causa omissionis esse malum, quoniam ipsa omissione cuius est causa, polluitur. *Alij* verò distinguunt dicentes, actum, qui est causa omissionis esse semper peccatum: nec tamen commissionis, sed præcise omissionis, quoniam non est per se peccatum, sed causa peccati, & prauitate omissionis inficitur: actum verò, qui non est causa omissionis, sed solum comes, non semper esse malum. Porro actus ille dicitur causa omissionis, ex quo nascitur omisso, etiam si aliunde existeret omisso illa absque eo actu, satis enim est, si ex illo actu nunc oriatur, quamuis etiam simul ex alio actu fluat ac manet, actus verò est comes tantum omissionis, quādo nullo modo ex eo pēdet omisso, quod verum est, & hoc clare exemplo: statuit quis non audire sacrum in die festo, eiusmodi voluntas est mala, quia est causa omittendi sacrum; si postea autem cum id statuerit, velit non esse otiosus domi suæ, vbi manet tempore, quo erat sacrum auditurus, & ideo vel literis det operam, vel preces ad Deum fundat, vel egrotum inuifat, nequaquam peccat in his actibus, quoniam non sunt causæ omissionis, sed comites: alioqui enim toto tempore omissionis continenter peccasset: rursus alioqui pariter deliquisset, legem, vel præceptum aut officium aliud implendo tempore, quo præceptum omittit. Hoc tamen locū habet, quando actus, qui est omissionis comes, non est talis, vt sufficiat ad impediendum præceptum, quod prætermittitur. Vt si Titius lege, vel præcepto ad persoluendum diuinum officium compulsus, eodidem precationum in mare proijceret, aut tem-

pore, quo sacrum deberet audire, alio se conferret: tunc enim etiam si Titius hæc vel alia similia efficeret, postquam firmo animo decreuit officium omittere diuinum, aut sacrum non audire, peccaret denud præcum Horariarū libellum abijciendo, aut se aliò conferendo, eo quod denud se impedit, quo minus officij diuini pensū persoluat, aut Missæ sacro interficit. Idem iuris est in eo, qui post votum castitatis Deo factum, vxorem ducit & in eo, qui rem, quam furto subripuit, vendit & alienat: nam eo ipso ille se impedit, quo minus votum exoluat, & hic quominus rem furto sublatam restituat.

Sextò queritur, An vt omisso sit voluntaria indirectè, necesse sit, vt aliquid facere possimus & debeamus? *S. Thom.* ad omissionem indirectè voluntariam duo videtur requirere. *Primò* vt possimus. *Secundò* vt debeamus vi, & ratione præcepti aliquid operari. Nam si ab sit præceptum; & lex, non sufficit potestas, quia culpæ minime tribuitur quicquid impedire possumus, licet nō impediāmus, cum ad impediendum nulla lege compellimur; ita etiam Deus peccata non impedit cū tamen alioqui, si vellet, posset. *Almainus* verò in omissione voluntaria solū postulat, vt possimus, & scienter non faciamus: quod probat. *Primò*, quia non statim atq; aliquid est voluntarium, vitio & culpæ datur: ergo non ideo, quod omisso est voluntaria, culpam habet. Deinde, qui nulla lege, nulloque præcepto cogitur suscipere, & seruare ieiunium, potest si velit, & à cibo abstinere, & ventri indulgere: si sponte & voluntate sua ieiunium negligat, in eo est ieiunij omisso voluntaria, & tamen ab omni culpa, & peccato libera; ergo ad omissionem voluntariam minime requiritur, vt sit præceptum, ac lex aliquid faciendi. *Quidam discipuli.* *S. Thom.* eius doctrinam ab *Almaini* calumnijs in hac parte defendunt, in hunc modum dicentes. *S. Thomam* de peccato omissionis non loqui, sed de effectu, qui omissionē consequitur: & vt effectus omissionem consequitur nobis vitio tribuatur, opus esse, inquit, vt possimus, & debeamus aliquid facere; alioqui effectus vitio verti, & dari non potest, vt subiectis patebit exemplis. Si nauis periclitetur, & naua & miles possint commode subuenire, nauæ eius periculum negligēt, culpæ datur nauis exitium, militi non item, non ob aliud certè, nisi quia nauæ erat, periclitanti nauis subsidium ferrè, nō militis. Item ædituo vitio, & culpæ tribuitur, quod templi fores non clauerit, ex quo furtum est in templo commissum: & tamen si priuatus quispiā templum minime clauderet, quod commode posset, haud merito culparetur. Præterea peccata, quæ fiunt, nec debent, nec possunt in Deum conijci, & tamen eius permisso contingunt: quæ, quoniam impedire ea nequaquā debet, quamuis possit, si velit, in eum referri nequeunt. *Cæterū* meo iudicio *Almainus* non est *S. Thomæ* mentem alsequutus: nam *S. Thomas* nunquam negauit omissionem esse voluntariam, quando quidpiā scienter, & sponte prætermittimus, etiam si id facere nullo præcepto cogamur, tūc enim omisso est expressim voluntaria per se, de qua *S. Thomas* non loquitur, sed de omissione, quæ est indirectè, & implicite voluntaria; hæc enim cum non

S. Th. 12
q. 6. ar. 3.Almain.
trañ. 1.
Moral.
cap. 11.Medi. 1. 2.
q. 71. art. 5.

fit vo-

Cap. IV.

De peccatis cordis, oris & operis.

fit voluntaria, re ipsa per actum voluntatis expressum, requirit omnino, ut sit solum voluntaria indirecte, & implicite: leges autem, canones & iura voluntariam non habent aut iudicant omissionem, nisi cum quis alioqui precepto, vel lege compellitur ad aliquid faciendum: sicut eum qui tacet, consentire dicimus, quum alioqui loqui deberet: quamvis re ipsa, neque consentiat, neque dissentiat, nam consentit tacita quadam voluntate, quia tacentem pro consentiente, & loquentem habemus, quum loqui deberet.

Septimo queritur, An in sacra peccatorum confessione explicari debeant istius actus, qui sunt cum peccato omissionis coniuncti, an vero satis sit, solum omissionem confiteri. Quidam senserunt narrari debere eos actus, qui sunt omissionis causa. Ceterum probabilius existimo, nulla nos ad id lege compelli. Nam vel actus sunt per se alioqui boni, aut indifferentes, aut mali: si boni aut indifferentes, ipsa omissionis prauitate extrinsecus corrumpuntur, & inquinantur, & ideo satis est in confessione exprimere omissionem. Rem declaro: Titius tempore, quo sacrum audire debebat, equitavit, vel dormiuit, vel lusit, vel literis operam dedit, hæc non necesse est in confessione explicare, quia non sunt mala, nisi ex omissionis peccato, quo inter confitendum patefacto tota culpa detegitur. Si vero actus sint alioqui mali debet poenitens eos confessario referre, non quidem propter omissionis peccatum, sed quia sunt per se mali atque vitiosi: ut si tempore, quo sacrum audire deberes, furtum admitteres.

Octavo queritur, An grauitas peccati in omissionibus existat, ac pendeat ex bonitate actus, qui præmittitur? Respondeo, pendere, quoniam omisso est priuatio actus, qui fieri deberet. Si queratur, an actus, qui est causa omissionis, ex eo quod sit bonus vel melior, minuat omissionis deformitatem, V. G. Titius sacrum omisit, quia ægrotum inuisit; Caius vero prætermisit, quia lusit, an Titius minus peccauerit quam Caius. Quidam respondent, minus peccasse. Sed dicendum est, reuera non minui omissionis deformitatem: tum quia alioqui ex bonitate actus posset ex toto auferri prauitas omissionis: tum quia macula, & foeditate omissionis polluitur actus, quauis sit alioqui bonus: sicut etiam electio, ex mala finis voluntate maculatur atque corrumpitur. Si secundo rogetur, an omisso, quæ est explicitè voluntaria, sit grauior ea, quæ tantum est tacite, & implicite voluntaria? Utar exemplo: Titius in die festo rem sacram, & diuinam omittit, quia non vult Missæ sacrificio interesse, & rem diuinam audire: Caius vero omittit, quia alijs rebus implicatur, & rem sacram audiendam non curat. Respondeo, Titium per se grauius delinquere, quia omisso in eo est explicitè voluntaria. Si tamen Caius animaduertat se alijs rebus impediri, & ob hoc rem sacram omittit, & scienter nihil curet rem diuinam audiendam, tunc æque grauius peccat ac Titius, quia æqualiter scit, & nihilominus alijs se implicat rebus, & Missæ sacrificium re ipsa & facto prætermittit ac negligit.

PRIMO queritur, Quomodo accipi debeat eadem diuisio atque distinctio peccatorum, qua alia dicuntur esse cordis, alia oris, alia operis? Respondeo, hæc peccata accipi posse dupliciter: Vno modo, ut singula sunt per se perfecta: & tunc peccata cordis dicuntur ea, quæ in ipsa voluntate, siue ratione complentur, qualia sunt odium Dei, vel proximi, hæresis, inuidia, ira, superbia, contemptus, auaritia, ambitio, iudicium temerarium. Ea vero peccata oris sunt, quæ in sermone consistunt, & in eo consummantur, cuiusmodi sunt detractio, mendacium, periurium, falsum testimonium, conuictum, maledictum coniectum in Deum vel eos, quos in sanctorum numerum Ecclesia retulit. Porro ea peccata dicuntur esse operis, quæ opere perficiuntur, ut furtum, latrocinium, homicidium, veneficium, proditio patriæ, adulterium, stuprum, ad scortum accessus, incestus, rapina. Altero modo hæc peccata possunt accipi, quatenus peccata cordis vel oris sunt veluti quidam progressus ad opus. Peccatum enim, quod consistit in opere, ortum habet ex corde, & tunc voluntas & cupiditas furandi vel occidendi alterum, dicitur Peccatum cordis siue cogitationis, quia est furtum vel homicidium affectu, vel voluntate susceptum. Pari ratione, alteri furtum, homicidium vel adulterium suadere, est peccatum oris: & tunc peccata cordis vel oris sunt veluti initia & origines, fontes vel causæ eorum peccatorum, quæ opere consummantur: immò opus ipsum est obiectum, finis, & materia cogitationis, locutionis quæ, siue sermonis.

Secundo queritur, An prædicta peccatorum genera sint inter sese specie, & natura distincta? Respondeo, specie differre peccata, quæ in voluntate ipsa consummantur ab ijs, quæ verbo aut opere complentur: quoniam quancumque talia sunt, re obiecta & materia differunt. Nam ambitio, superbia, contemptus, odium, ira, inuidia, hæresis, quæ sunt peccata cordis, specie distinguuntur à contumelia, detractio, conuictio, maledictio, periurio, mendacio, quæ verbo perficiuntur, & à furto, adulterio, homicidio, quæ in opere, & facto consistunt. Quancumque vero peccata cordis vel oris respectum, & ordinem habent ad opus, quia sunt causæ, & origines malefactorum siue malorum operum, tunc peccata cordis, vel oris, à peccatis operis specie non differunt, ut voluntas, cupiditas, & desiderium furandi eiusdem speciei est, cuius est furtum: & persuadere alteri adulterium, in eadem specie, in qua adulterium, reponitur.

Tertio queritur, Quo pacto peccata cogitationis multiplicentur specie, vel numero? Respondeo, specie multiplicari ex diuersitate obiecti, siue materiæ specie distinctæ, tamen si vnus numero sit voluntatis actus; veluti si Titius velit Caium occidere, & vniuersa eius bona surripere, et si vnus est voluntatis affectus, sunt duæ tamen peccati prauitates specie diuersæ. Deinde, ex obiecto & fine, specie, & ratione diuersis, peccatum cogitationis specie distinguitur: quemadmodum si Ti-

S. Th. 1. 2.
q. 72. ar. 7.

Matth. 15.